

Na osnovu člana 265. Zakona o vazdušnoj plovidbi ("Službeni list SFRJ", br. 45/86), predsednik Saveznog komiteta za saobraćaj i veze propisuje

Pravilnik o stručnoj spremi, stručnoj obuci, ispitima, dozvolama i ovlašćenjima vazduhoplovno-saobraćajnog osoblja

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu SFRJ", br. 37/88 od 10.6.1988. godine.

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se stručna sprema, stručna obuka, ispiti, dozvole, ovlašćenja za vršenje određenih stručnih poslova (u daljem tekstu: ovlašćenja) i drugi uslovi koje mora da ispunjava vazduhoplovno-saobraćajno osoblje.

U vazduhoplovno-saobraćajno osoblje, u smislu ovog pravilnika, spada i inženjer za pripremu leta.

Član 2.

Licu koje ima stručnu sprema propisanu ovim pravilnikom, koje je stručno obučeno i koje ispunjava propisane zdravstvene uslove, a koje položi ispit za vršenje određenog stručnog posla, izdaje se dozvola, odnosno ovlašćenje za vršenje tog posla.

Član 3.

Prilikom prvog sticanja dozvole polaže se i poseban ispit za vršenje određenog stručnog posla.

U dozvolu iz stava 1. ovog člana može se upisati i novo ovlašćenje ako je lice završilo stručnu obuku, provelo na poslovima za koje se stručno obučava propisano vreme i položilo poseban ispit za vršenje tog posla.

Član 4.

Obim teorijskog dela ispita za sticanje dozvole i obim teorijskog dela posebnog ispita za vršenje određenog stručnog posla utvrđuju se programom za stručno obučavanje i proveravanje stručnosti vazduhoplovno-saobraćajnog osoblja.

Član 5.

Stručna obuka za praktični deo ispita za sticanje dozvole, odnosno za upis ovlašćenja može se vršiti samo pod nadzorom lica koje ima odgovarajuću dozvolu i ovlašćenje za instruktora.

II. INŽENJER ZA PRIPREMU LETA

Član 6.

Kandidat za polaganje ispita za sticanje dozvole inženjera za pripremu leta mora imati završen najmanje VI stepen stručne sprema vazduhoplovno-saobraćajnog smera, najmanje jednu godinu radnog iskustva na odgovarajućim poslovima i najmanje jedan let u pilotskoj kabini u svojstvu opservera po tipu vazduhoplova.

Član 7.

Teorijski deo ispita za sticanje dozvole inženjera za pripremu leta obuhvata sledeće:

- 1) opterećenje mase i balans vazduhoplova;
- 2) performanse vazduhoplova;
- 3) korišćenje vazduhoplova;
- 4) vazduhoplovnu navigaciju i komunikaciju;
- 5) vazduhoplovnu meteorologiju;
- 6) sistem kontrole letenja i vazduhoplovnih obaveštavanja;
- 7) vazduhoplovne propise;
- 8) znanje engleskog jezika.

Član 8.

U dozvolu inženjera za pripremu leta mogu se upisati ovlašćenja za vršenje sledećih poslova:

- 1) utvrđivanje i proračun performansi vazduhoplova;
- 2) utvrđivanje uslova i načina kontrole opterećenja mase i balansa vazduhoplova;
- 3) vršenje navigacijske i neposredne pripreme vazduhoplova za let.

Član 9.

Na osnovu dozvole i ovlašćenja za vršenje poslova iz člana 8. tačka 1. ovog pravilnika, inženjer za pripremu leta može da vrši poslove: utvrđivanja i proračuna performansi vazduhoplova; izrade analize poletanja i sletanja vazduhoplova na pojedinom aerodromu, izrade postupaka za poletanje vazduhoplova sa otkazom motora i izrade letačko-tehničke dokumentacije i uputstava iz oblasti performansi vazduhoplova.

Član 10.

Na osnovu dozvole i ovlašćenja za vršenje poslova iz člana 8. tačka 2. ovog pravilnika, inženjer za pripremu leta može da vrši poslove: utvrđivanja uslova i načina kontrole opterećenja mase i balansa vazduhoplova i izrade sistema za balansiranje vazduhoplova; kontrole merenja mase vazduhoplova i izrade letačko-tehničke dokumentacije i uputstava za kontrolu opterećenja mase i balansa vazduhoplova.

Član 11.

Na osnovu dozvole i ovlašćenja za vršenje poslova iz člana 8. tačka 3. ovog pravilnika, inženjer za pripremu leta može da vrši poslove: navigacijske i neposredne pripreme vazduhoplova za let; izrade navigacionih planova za let vazduhoplova; prikupljanja, obrade i analize podataka i informacija potrebnih za bezbedno obavljanje leta i izrade letačko-tehničke dokumentacije za navigacijsku i neposrednu pripremu vazduhoplova za let.

Član 12.

U dozvolu inženjera za pripremu leta, pored ovlašćenja iz čl. 9, 10. i 11. ovog pravilnika, može se upisati i ovlašćenje za vršenje poslova instruktora.

Član 13.

Inženjer za pripremu leta za polaganje posebnog ispita za sticanje ovlašćenja za vršenje poslova instruktora mora da ispunjava sledeće uslove:

- 1) da poseduje važeću dozvolu inženjera za pripremu leta;
- 2) da je najmanje tri godine po sticanju dozvole vršio poslove inženjera za pripremu leta.

Član 14.

Teorijski deo posebnog ispita za sticanje ovlašćenja za vršenje poslova instruktora za utvrđivanje performansi vazduhoplova obuhvata: metodiku nastave i obuke, vazduhoplovne propise i performanse vazduhoplova.

Teorijski deo posebnog ispita za sticanje ovlašćenja za vršenje poslova instruktora za utvrđivanje uslova i načina kontrole opterećenja mase i balansa vazduhoplova obuhvata: metodiku nastave i obuke, vazduhoplovne propise i opterećenje mase i balansa vazduhoplova.

Teorijski deo posebnog ispita za sticanje ovlašćenja za vršenje poslova instruktora za navigacijske i neposredne pripreme vazduhoplova za let obuhvata: metodiku nastave i obuku, vazduhoplovne propise i vazduhoplovnu navigaciju i komunikaciju.

Član 15.

Inženjer za pripremu leta koji u dozvoli ima upisano ovlašćenje za vršenje poslova instruktora može vršiti obuku inženjera za pripremu leta radi sticanja, produženja roka važenja i obnavljanja važenja dozvole, kao i proveru stručne sposobnosti radi produženja roka važenja i obnavljanja važenja dozvole.

III. ISPITI

Član 16.

Ispit za sticanje dozvole, odnosno ispit za sticanje ovlašćenja za vršenje određenog stručnog posla (poseban ispit) sastoji se iz teorijskog i praktičnog dela.

Teorijski deo ispita sastoji se iz pismenog i usmenog dela.

Praktični deo ispita za sticanje dozvole i posebnog ispita za sticanje ovlašćenja sastoji se u praktičnom primenivanju stečenog znanja u radu na određenim stručnim poslovima.

Član 17.

Pismenu prijavu za polaganje ispita i posebnog ispita kandidat podnosi Saveznom komitetu za saobraćaj i veze najkasnije 30 dana pre redovnog ispitnog roka.

Uz pismenu prijavu za polaganje ispita i posebnog ispita, kandidat podnosi dokaze o ispunjavanju propisanih uslova, i to: o školskoj spremi, da je stručno obučen, da je proveo određeno vreme na odgovarajućim poslovima i da je uplatio naknadu za proveravanje stručne sposobnosti.

Pismenu prijavu kandidat podnosi i kad polaže popravni ispit.

Član 18.

Savezni komitet za saobraćaj i veze, po prijemu prijave za polaganje ispita, utvrđuje da li kandidat ispunjava propisane uslove za polaganje ispita.

Ako utvrdi da kandidat ispunjava propisane uslove, u roku od 30 dana od dana prijema prijave donosi rešenje o formiranju komisije za polaganje ispita (u daljem tekstu: Komisija) u kome se određuje broj članova i sastav komisije i dan, čas i mesto polaganja ispita. Dan polaganja ispita ne može biti određen u roku kraćem od 15 dana od dana uručenja rešenja kandidatu, osim ako kandidat zahteva da ispit polaže pre tog roka.

Član 19.

Komisiju sačinjavaju predsednik, potreban broj članova i sekretar.

Broj članova Komisije utvrđuje se zavisno od broja predmeta, odnosno obima praktičnog dela ispita, pri čemu jedan član Komisije može biti ispitivač najviše za tri predmeta.

Za člana Komisije za teorijski deo ispita može biti imenovano lice koje ima najmanje isti stepen stručne spreme kao i kandidat za polaganje ispita, a za člana Komisije za praktični deo ispita - još i odgovarajuću važeću dozvolu i ovlašćenje za koje kandidat polaže ispit.

Rešenjem o imenovanju Komisije određuje se i predsednik Komisije iz redova članova Komisije.

Za člana Komisije, po pravilu, imenuje se lice koje nije obučavalo kandidata za praktični deo ispita.

Član 20.

Predsednik Komisije ispituje kandidata iz oblasti za koju je imenovan rešenjem, prisustvuje svim fazama ispita, stara se o zakonitosti i pravilnosti sprovođenja ispita, vrši uvid pripremu ispita i ispitnog materijala i identifikaciju prijavljenih kandidata, po završenom ispitu ocenjuje uspeh kandidata i unosi rezultat u ispitnu listu kandidata.

Član Komisije ispituje kandidata iz oblasti za koju je imenovan u rešenju. Po završenom ispitu, ocenjuje uspeh kandidata i rezultat unosi u ispitni list kandidata, uz potpis.

Sekretar Komisije priprema rešenje o formiranju Komisije, organizuje celokupan tok ispita u skladu sa programom za stručno obučavanje i proveravanje stručnosti vazduhoplovno-saobraćajnog osoblja, izrađuje ispitna pitanja, tekstove i dr., priprema ispit i ispitni materijal i vrši druge administrativno-tehničke poslove u vezi sa organizacijom i sprovođenjem ispita.

Član 21.

O radu Komisije i o ispitima vodi se zapisnik.

Zapisnik vodi sekretar Komisije, odnosno član Komisije koga odredi predsednik Komisije.

Zapisnik potpisuju predsednik i članovi Komisije i sekretar, i dostavljaju ga, zajedno sa izveštajem o rezultatu ispita, Saveznom komitetu za saobraćaj i veze.

Član 22.

Ispit se polaže u redovnim i vanrednim ispitnim rokovima, koje utvrđuje Savezni komitet za saobraćaj i veze.

Redovni ispitni rokovi određuju se najmanje tri puta godišnje, u razmaku od četiri meseca.

Vanredni ispitni rokovi određuju se ako se prijavi više od pet kandidata, odnosno ako se za to ukaže naročita potreba.

Član 23.

Usmeni deo ispita kandidat polaže posle uspešno izrađenog pismenog dela ispita.

Pismeni deo ispita uspešno je izrađen ako sadrži najmanje 80% tačnih odgovora.

Kandidat koji na teorijskom delu ispita, odnosno teorijskom delu posebnog ispita ne položi dva predmeta, može polagati popravni ispit u roku koji odredi Komisija, a koji ne može biti kraći od 30 dana od dana saopštenja rezultata ispita.

Ako kandidat ne položi popravni ispit, smatraće se da ispit nije položio i mora ga ponovo polagati.

Član 24.

Po položenom teorijskom delu ispita i posebnog ispita kandidat polaže praktični deo ispita.

Ako kandidat ne položi praktični deo ispita, smatraće se da ispit nije položio.

Član 25.

Polaganje ispita, odnosno posebnog ispita kandidat može ponoviti ako vreme između dva polaganja nije kraće od tri meseca.

Član 26.

Komisija ocenjuje celokupan uspeh kandidata na ispitu, odnosno posebnom ispitu, ocenom "položio" ili "nije položio".

Član 27.

Odredbe čl. 16. do 26. ovog pravilnika primenjuju se i na sprovođenje ispita prilikom vanredne provere stručne sposobnosti.

IV. DOZVOLA

Član 28.

Na zahtev lica koje položi ispit za sticanje dozvole, Savezni komitet za saobraćaj i veze izdaje dozvolu, na osnovu koje to lice može samostalno da vrši poslove za koje je položilo ispit.

Na zahtev lica koje položi poseban ispit za vršenje određenog stručnog posla, Savezni komitet za saobraćaj i veze u važeću dozvolu upisuje ovlašćenje za samostalno vršenje određenog stručnog posla za koje je položilo poseban ispit.

Član 29.

Zahtevi iz člana 28. ovog pravilnika sadrže lične podatke podnosioca zahteva: ime i prezime, datum i mesto rođenja, adresu prebivališta, odnosno boravišta i naznačenje dozvole za čije se izdavanje podnosi zahtev.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana prilaže se uverenje o položenom ispitu, odnosno posebnom ispitu i dokaz o zdravstvenoj sposobnosti podnosioca zahteva.

Član 30.

Zahtev za produženje roka važenja dozvole može se podneti najkasnije 30 dana pre isteka roka važenja dozvole.

Član 31.

Uz zahtev za produženje roka važenja dozvole, imalac dozvole mora da podnese:

1) ako je u toku važenja dozvole imao prekid u radu kraći od šest meseci ili nije imao prekid - dokaze:

a) o zdravstvenoj sposobnosti;

b) da je na odgovarajućim poslovima proveo najmanje 18 meseci;

2) ako je u toku važenja dozvole imao prekid u radu duži od šest meseci - dokaze:

a) o zdravstvenoj sposobnosti;

b) da je na odgovarajućim poslovima proveo neprekidno najmanje šest meseci pre isteka roka važenja dozvole;

v) da je ovlašćeno lice izvršilo proveru njegove stručne sposobnosti;

3) dokaz da je u toku 12 meseci imao najmanje jedan let u pilotskoj kabini u svojstvu opservera po tipu vazduhoplova.

Član 32.

Uz zahtev za obnavljanje važenja dozvole imalac dozvole mora da podnese sledeće:

1) ako je od dana isteka roka važenja dozvole prošlo manje od šest meseci - dokaze:

a) o zdravstvenoj sposobnosti;

b) da je na odgovarajućim poslovima proveo uzastopno najmanje devet meseci pre isteka roka važenja dozvole;

v) da je ovlašćeno lice izvršilo proveru njegove stručne sposobnosti;

2) ako je od dana isteka roka važenja dozvole prošlo više od šest meseci - dokaze:

a) o zdravstvenoj sposobnosti;

b) da je na odgovarajućim poslovima proveo uzastopno najmanje devet meseci pre isteka roka važenja dozvole;

v) da je iz teorijskog dela ispita za sticanje dozvole položio vazduhoplovne propise, kao i poseban ispit za sticanje ovlašćenja;

3) dokaz da je u toku 12 meseci imao najmanje jedan let u pilotskoj kabini u svojstvu opservera po tipu vazduhoplova.

Ako je od dana isteka roka važenja dozvole prošlo više od 24 meseca, imalac dozvole mora ponovo polagati ispit za sticanje dozvole.

Član 33.

Rok važenja dozvole produžava se, odnosno obnavlja za ono ovlašćenje za koje su stečeni uslovi propisani ovim pravilnikom.

Ovlašćenje za vršenje određenog stručnog posla prestaje da važi ako se nisu stekli uslovi propisani ovim pravilnikom.

Član 34.

Obrazac dozvole iz člana 28. ovog pravilnika sadrži: grb Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, naziv saveznog organa uprave koji je dozvolu izdao, naziv dozvole i rubrike u koje se unosi: registarski broj, ime i prezime i adresa prebivališta, odnosno boravišta imaooca dozvole, datum izdavanja dozvole i potpis ovlašćenog lica koje je izdalo dozvolu, mesto za fotografiju i

potpis imaoca dozvole, mesto za upisivanje ovlašćenja za vršenje određenih stručnih poslova i mesto za upisivanje produženja roka važenja dozvole.

Obrazac dozvole štampa se na jednom od jezika naroda i narodnosti Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i na engleskom jeziku.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35.

Polaganje teorijskog dela ispita propisanog ovim pravilnikom neće se zahtevati kao uslov za izdavanje dozvole do 1. maja 1989. godine za lice koje ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima inženjera za pripremu leta.

Lice koje ima najmanje 10 godina radnog iskustva na poslovima inženjera za pripremu leta, do 1. maja 1989. godine može polagati ispit za ovlašćenje instruktora i ako ne ispunjava uslov iz člana 13. tačka 2. ovog pravilnika.

Član 36.

Za člana Komisije za praktični deo ispita do 1. maja 1989. godine može biti imenovano lice koje nema odgovarajuću dozvolu i ovlašćenje za koje kandidat polaže ispit, ako ima najmanje 10 godina radnog iskustva na poslovima inženjera za pripremu leta.

Član 37.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".

Br. 1489/1

29. februara 1988. godine

Beograd

Zamenik predsednika
Saveznog komiteta za
saobraćaj i veze,
Andrej Grahor, s.r.